

“RECHT OP PROTEST” COALITIE SAMENVATTING VAN ONZE EISEN

Sinds de oprichting van België hebben sociale bewegingen de wetgeving beïnvloed door te eisen dat wetten zouden worden goedgekeurd, gewijzigd of afgeschaft. De evolutie van het recht en die van sociale bewegingen zijn nauw met elkaar verbonden. De bijdrage van sociale bewegingen aan de positieve ontwikkeling van de wetgeving in een rechtsstaat mag niet uit het oog worden verloren.

De huidige aanvallen op het recht om te betogen zouden ons dan ook allemaal grote zorgen moeten baren. Hoewel we erkentelijk moeten zijn voor de bescherming van betogers in de Belgische wet, stellen we vast dat deze bescherming erop achteruitgaat en niet langer volstaat.

Daarom hebben verschillende organisaties zich verenigd in de coalitie ‘Recht op Protest’. De leden van deze coalitie zijn:

ABVV-FGTB, ACLVB - CGSLB, ACV - CSC, AMNESTY INTERNATIONAL, CEPAG, CIRE, CNCD, FIAN, FOS, GREENPEACE, KIFKIF, LIGUE DES DROITS HUMAINS, LIGUE DES FAMILLES, LIGA VOOR MENSENRECHTEN, MOC, PAC, VLUCHTELINGENWERK, SORALIA, ...

Dit document is een samenvatting van een uitgebreid manifest. Het vat de eisen van de coalitie ‘Recht op Protest’ samen, in lijn met de drie sleutelmomenten bij de vrijheid van protest: voor, tijdens en na het protest. Scan de QR-code voor de volledige tekst van het manifest.

VOÓR EEN PROTEST

Toestaan dat het grondrecht om te manifesteren “zoveel mogelijk ongereguleerd” wordt uitgeoefend.

Alle bepalingen intrekken die voorafgaande toestemming vereisen voor het organiseren van vreedzame bijeenkomsten. Een procedure van voorafgaande kennisgeving kan aanvaardbaar zijn, op voorwaarde dat ze niet te omslachtig is en een zekere mate van flexibiliteit en spontane bijeenkomsten toelaat. Met het oog hierop zouden lokale autoriteiten kunnen worden aangemoedigd om een uniforme aanmeldingsprocedure in te voeren die gemakkelijk toegankelijk is en in overeenstemming is met de mensenrechten.

Preventieve maatregelen mogen enkel worden opgelegd als ze door de wet worden voorzien, als dit gebeurt met als doel het beschermen van bepaalde beperkte publieke belangen, als ze manifest noodzakelijk zijn en als ze proportioneel zijn m.b.t. voormeld doel.

In te vullen formulieren moeten specifiek zijn voor aanvragen voor bijeenkomsten in de openbare ruimte (gebruik bijvoorbeeld niet hetzelfde formulier als voor een buurtfeest).

Intrekking van de “neutrale zones” zoals met name voorzien door de bepalingen van de wet van 2 maart 1954, door politiereglementen of door de praktijk erkend.

**RECHT OP
PROTEST**

Ervoor zorgen dat alle bepalingen die voorafgaande toestemming vereisen voor het organiseren van vreedzame bijeenkomsten, worden ingetrokken. Vreedzame betogers mogen niet uiteengedreven, gestraft, gearresteerd of vervolgd worden enkel en alleen omdat ze geen toelating hebben gevraagd om te manifesteren. Administratieve sancties moeten in dit geval worden uitgesloten.

Alle gepaste maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat diegenen die vreedzaam hun recht uitoefenen om te protesteren, dit kunnen doen en niet onnodig verstoord of uiteengedreven worden — zelfs als het protest niet volledig in overeenstemming is met de plaatselijke politiewetten of andere voorschriften.

Voorzie de politie en lokale autoriteiten van voldoende duidelijke richtlijnen, vooral met betrekking tot de omkadering van acties en betogingen.

Zorg ervoor dat gemeentepersoneel de juiste training over deze onderwerpen krijgt.

De organisatoren niet verantwoordelijk stellen voor de acties van individuele deelnemers of voor de acties van niet-deelnemers of provocateurs.

Ervoor zorgen dat de kosten voor het bieden van adequate beveiliging en veiligheid (inclusief verkeers- en crowd management) volledig worden gedragen door de overheid. De staat mag geen extra kosten opleggen om een adequate ordehandhaving te garanderen.

Deelnemers of organisatoren niet verplichten om regelingen te treffen of bij te dragen in de kosten van ordehandhaving of veiligheid, medische bijstand of schoonmaak, of andere openbare diensten in verband met vreedzame bijeenkomsten. Een dergelijke verplichting is niet verenigbaar met artikel 21 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, dat het recht op vreedzame vergadering erkent.

Routeverboden en omleidingen beperken, die het risico inhouden dat de daad van hoorbaar en zichtbaar protesteren in de openbare ruimte zinloos wordt.

Manifestatieverboden mogen alleen bij gemeentelijke verordening worden opgelegd als de wet daarin voorziet, als ze bedoeld zijn om bepaalde beperkte openbare belangen te beschermen, en als ze manifest noodzakelijk zijn en als ze proportioneel zijn m.b.t. voormeld doel.

Intrekking van de omzendbrief van de minister van Binnenlandse Zaken die individuele en preventieve manifestatieverboden mogelijk maakt.

TIJDENS EEN PROTEST

Intrekking van de “neutrale zones” zoals met name voorzien door de bepalingen van de wet van 2 maart 1954, door politiereglementen of door de praktijk erkend.

Ervoor zorgen dat het toezicht van de politie op demonstraties in overeenstemming is met de internationale mensenrechtenwetgeving en -normen inzake het gebruik van geweld, waaronder de Grondbeginselen van de VN inzake het gebruik van geweld en vuurwapens door rechtshandhavingsambtenaren.

Een snel, grondig, onafhankelijk en doeltreffend onderzoek instellen naar alle beschuldigingen van onnodig en buitensporig gebruik van geweld tijdens betogingen of acties.

De resultaten van dit onderzoek openbaar maken, inclusief (maar niet beperkt tot) de incidenten die hebben geleid tot formele klachten.

Tucht- en/of strafrechtelijke procedures starten tegen iedereen die verantwoordelijk wordt bevonden voor mensenrechtenschendingen.

Als de aanwezigheid van de politie noodzakelijk is, moet het beheer van de bijeenkomst worden gepland en uitgevoerd met de bedoeling de bijeenkomst te laten plaatsvinden zoals gepland en het risico van schade aan personen of eigendommen tot een minimum te beperken.

Ervoor zorgen dat politieagenten onder alle omstandigheden kunnen worden geïdentificeerd.

Het gebruik van de “nasse” (omsingeling) verbieden.

Verbieden van het gebruik van “minder dodelijke” wapens die ontworpen zijn met als enig doel het toebrengen van mishandeling; het gebruik van andere “minder dodelijke” wapens moet strikt gereguleerd worden.

Identiteitscontroles louter op basis van deelname aan een betoging of actie verbieden. Identiteitscontroles mogen alleen worden uitgevoerd met een geldige reden, of dat nu bij een betoging is of elders. Wanneer een controle wordt uitgevoerd, moet de politie in ieder geval een ontvangsbewijs afgeven waarop de reden van de identiteitscontrole staat vermeld.

Verbieden van ongerechtvaardigde huiszoekingen door de politie en politiecontroleposten.

Verbieden aan de ordediensten om demonstranten te verhinderen deel te nemen aan een vreedzame bijeenkomst.

Verbieden van het gebruik van drones voor het identificeren van personen door de politie, met name in het kader van de uitoefening van de vrijheid van protest.

Het gebruik van gezichtsherkenning tijdens manifestaties verbieden.

Alle vormen van discriminerende profilering verbieden op basis van criteria die beschermd worden door antidiscriminatiewetgeving.

Respecteren van het recht om de politie te filmen.

Illegaal gedrag van wetshandhavers bestraffen.

Het gebruik van eenzijdige verzoekschriften in collectieve geschillen uitsluiten in overeenstemming met de beslissing van het Europees Comité voor Sociale Rechten uit 2011. Deze verzoekschriften hebben tot gevolg dat vreedzame stakingsacties worden gebroken.

NA EEN PROTEST

Het gebruik van gemeentelijke administratieve sancties voor het organiseren van of het deelnemen aan vreedzaam protest of voor het uitoefenen van het recht op vrijheid van meningsuiting verbieden.

Geen strafbepalingen invoeren die een verbod op betogingen of acties inhouden.

Ervoor zorgen dat alle beperkingen op burgerlijke ongehoorzaamheid worden onderzocht en geëvalueerd in overeenstemming met het internationale recht en de internationale normen met betrekking tot het recht op vrijheid van meningsuiting en vreedzame vergadering. De aanklacht tegen militanten die burgerlijke ongehoorzaamheid prediken, moet de aard van de daad zelf weerspiegelen en rekening houden met de intentie en de algehele impact, om ervoor te zorgen dat er geen onnodige beperkingen worden opgelegd aan het recht op vrijheid van geweten, meningsuiting en vreedzame vergadering.

De 5 aanbevelingen van de speciale VN-rapporteur voor milieubeschermers in het kader van het Verdrag van Aarhus ten uitvoer leggen om de repressie door de overheid van milieuprotest en burgerlijke ongehoorzaamheid tegen te gaan.

De wet niet gebruiken om enige vorm van mobilisatie die de fundamentele mensenrechten respecteert te onderdrukken.

Rechters een grondige opleiding geven over fundamentele mensenrechten, in het bijzonder het recht op protest.

Het vervolgingsbeleid van de procureurs moet de noodzaak inhouden om het recht op protest te waarborgen.

Afzien van het intrekken of dreigen met het intrekken van financiering van organisaties op grond van het feit dat zij hun recht op protest hebben uitgeoefend.

Degenen die zich schuldig maken aan mensenrechtenschendingen moeten ter verantwoording worden geroepen en slachtoffers moeten toegang hebben tot een effectief rechtsmiddel en adequate genoegdoening.

Zorgen voor volledige vergoeding van de schade geleden door de betoger of activist die wordt vervolgd in strijd met zijn fundamentele mensenrechten.

Doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties invoeren tegen diegenen die onrechtmatige procedures aanspannen tegen betogers of activisten die legitieme doelstellingen nastreven die verenigbaar zijn met een samenleving die de grondrechten van iedereen eerbiedigt.

De reikwijdte van de strafrechtelijke bepalingen beperken tot de doelstellingen zoals nagestreefd en beschreven in de voorbereidende werkzaamheden, waarbij strafbaarstelling van het recht op collectieve actie moet worden vermeden.

Geen beperkingen opleggen aan het recht van milieuactivisten om zichzelf te verdedigen, met name door de toelichting van hun redenen voor de actie of betoging, en bij hun beslissingen met deze redenen rekening houden.

Ervoor zorgen dat rechterlijke beslissingen in zaken met betrekking tot protest, met inbegrip van de opgelegde straffen, consistent zijn en de uitoefening van de vrijheden van meningsuiting, vreedzame vergadering en vereniging beschermen.

Gebruik maken van de beste praktijken van andere rechtsgebieden met betrekking tot milieuprotestzaken.

Administratieve hechtenis van vreedzame demonstranten verbieden.

IN GEVAL VAN VRIJHEIDSBEROVING

Eisen dat de rechten van personen die van hun vrijheid zijn beroofd in de praktijk daadwerkelijk worden gerespecteerd.

Verbieden van het systematisch en ongemotiveerd gebruik van vingerafdrukken en gezichtsopnames van personen die van hun vrijheid zijn beroofd.

Voldoen aan de aanbevelingen van het Comité P over grootschalige bestuurlijke aanhoudingen.

RESPECT VOOR HET INTERNATIONAAL RECHT

De besluiten van de toezichthoudende organen van internationale instellingen respecteren, in het bijzonder de besluiten van het Europees Comité voor Sociale Rechten en de besluiten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

De procedure van de Verenigde Naties steunen die moet leiden tot een internationaal verdrag om de handel in rechtshandavingsuitrusting te reguleren.

Doorgaan met een ambitieuze omzetting van de Europese SLAPP-richtlijn.

Actieve uitvoering van het Verdrag van Aarhus, rekening houdend met de aanbevelingen van de speciale VN-rapporteur inzake milieubeschermers in het kader van het Verdrag van Aarhus.

Ervoor zorgen dat rechterlijke beslissingen in zaken met betrekking tot betogingen of acties, met inbegrip van opgelegde sancties, consistent zijn en de uitoefening van de vrijheden van meningsuiting, vreedzame vergadering en vereniging beschermen. Rechtbanken zouden zich ook moeten laten inspireren door goede praktijken uit andere rechtsgebieden met betrekking tot milieuprotestzaken.

